

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, miljödomstolen, dom 2004-03-16, i mål nr M 3245-03,
se bilaga

KLAGANDE

Frilac AB:s konkursbo, c/o konkursförvaltaren advokaten

SM

MOTPART

Miljönämnden i Jönköpings kommun, 551 89 Jönköping

SAKEN

Föreläggande enligt miljöbalken att följa villkor i beslut om tillstånd enligt miljöskyddslagen.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med upphävande av miljödomstolens dom och Länsstyrelsens i Jönköpings län beslut den 29 oktober 2003, dnr 505-12958-02, undanröjer Miljööverdomstolen Miljönämndens i Jönköpings kommun beslut den 28 maj 2002, Dmi § 98.

YRKANDEN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Frilac AB:s konkursbo (konkursboet) har yrkat bifall till sin vid miljödomstolen förda talan.

Miljönämnden i Jönköpings kommun (miljönämnden) har bestritt ändring.

Parterna har till stöd för sin respektive talan åberopat samma omständigheter som vid miljödomstolen.

Miljööverdomstolen har med stöd av 23 kap. 6 § första stycket miljöbalken tagit målet till avgörande utan huvudförhandling.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

En grundläggande princip inom miljörätten är att den som bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som bidragit till en skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (verksamhetsutövaren) ansvarar för efterbehandlingsåtgärder till följd härav. Under vissa omständigheter kan även en fastighetsägare åläggas ett sekundärt ansvar för motsvarande åtgärder. En grundprincip inom konkursrätten är att ett konkursbo inte ansvarar för konkursgäldenärens förpliktelser.

Inom miljörettslig praxis har ett konkursbo bl.a. gjorts ansvarigt för att omhänderta miljöfarliga ämnen som det förvarat och som det haft rättsliga och faktiska möjligheter att disponera över (jfr KN B 14/98). I den mån en sådan förvaring kan anses ha orsakat föroreningar under tiden efter konkursutbrottet, har konkursboet även kunnat hållas ansvarigt för att vidta vissa efterbehandlingsåtgärder (jfr Miljööverdomstolens dom 2002-02-20 i mål nr M 5939-01). Då det varit fråga om tillståndsreglerade efterbehandlingsåtgärder har ett konkursbo även ansetts ansvarigt för att fullgöra sådana åtgärder i ett fall då det rört sig om en verksamhet, en deponi, som fortfarande ansetts pågående (KN B 159/93).

I nu aktuellt fall har konkursgäldenären bedrivit en tillståndspliktig verkstadsindustri innefattande bl.a. ytbehandling och pulverlackering i hyrda lokaler. Tillståndet har bl.a. omfattat en skyldighet för verksamhetsutövaren att vid verksamhetens avslutande vidta markundersökningar etc. Konkursbolaget har före konkursen sagt upp hyresavtalet och lämnat den fastighet där den tillståndsgivna verksamheten fick bedrivas och även underrättat tillsynsmyndigheten om detta. Såvitt är upplyst i målet har konkursförvaltaren valt att inte fortsätta konkursbolagets verksamhet utan endast vidtagit de åtgärder som varit hänförliga till avvecklingen av konkursboet.

Någon egentlig verksamhet hänförlig till tillståndet har således inte pågått vare sig vid konkursutbrottet eller därefter. Enbart det förhållandet att konkursboet skulle kunna åberopa tillståndet för att återuppta tillståndsgivna verksamhet innebär inte att någon verksamhet kan anses som pågående. Därmed bör ett föreläggande om efterbehandlingsåtgärder inte kunna riktas mot konkursboet i egenskap av verksamhetsutövare. Konkursboets talan skall därför bifallas.

Domen får enligt 23 kap. 8 § miljöbalken inte överklagas.

Anders Holmstrand Rolf Svedberg
Liselotte Rågmark Per Hallström

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Anders Holmstrand, referent, miljörådet Rolf Svedberg, hovrättsrådet Liselotte Rågmark samt adjungerade ledamoten Per Hallström.
Enhälligt.

KLAGANDE

Frilac AB:s konkursbo, c/o konkursförvaltaren advokaten

SM

MOTPART

Miljönämnden i Jönköpings kommun, 551 89 JÖNKÖPING

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Jönköpings läns beslut den 29 oktober 2003, dnr 505-12958-02,
se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande enligt miljöbalken att följa villkor i meddelat tillstånd enligt miljöskyddslagen (markundersökning m.m. i samband med verksamhetens upphörande)

DOMSLUT

Miljödomstolen avslår överklagandet men bestämmer den tid inom vilken resultatet från undersökningarna senast skall ha redovisats till senast den 30 juni 2004.

YRKANDE M.M.

Frilac AB:s konkursbo har hos Miljödomstolen yrkat att Miljönämnden i Jönköpings kommuns beslut den 28 maj 2002, § 98, undanröjs såvitt avser konkursboet.

Som grund för överklagandet har konkursboet anfört följande.

För att ansvar skall uppkomma för konkursbon har i praxis krävts någon form av befattning från konkursboets sida. Konkursbolaget hade ingen drift på fastigheten Ämbaret 8 då konkursen inträffade. Verksamheten hade före konkursen flyttats till annan lokal på en annan fastighet. Hyreskontraktet beträffande lokalen på fastigheten Ämbaret 8 var uppsagt före konkursen. Konkursboet har sålunda inte haft drift eller fortsatt drift på ifrågavarande fastighet. Då verksamheten före konkursen flyttats till annan fastighet och

hyreskontraktet var uppsagt är det uppenbarligen så att någon verksamhet på fastigheten Ämbaret 8 inte kan återupptagas av konkursboet samt att någon sådan avsikt inte föreligger. Inte heller har konkursboet haft någon förvaring på fastigheten. När konkursen inträffade hade all verksamhet och utrustning flyttats till annan fastighet. Konkursboet har avyttrat denna verksamhet och i samband härmed tillsett att miljöfarligt material omhändertagits på ett korrekt sätt.

Miljönämnden i Jönköpings kommun har avstyrkt bifall till överklagandet och anført bl.a. följande. Frilac AB har inte utfört markundersökningar på Ämbaret 8 efter flytt till Ättlingen 2 och således ej uppfyllt villkor 11 i tillståndet. Frilac AB:s konkursbo har som skäl för ändring av Miljönämndens beslut anført att konkursboet inte bedrivit någon verksamhet eller haft någon förvaring på fastigheten Ämbaret 8. Vidare har konkursboet anført att det i praxis krävs någon form av befattning från konkursboets sida för att ansvar skall uppkomma. Konkursboet har inte lämnat någon närmare angivelse av vilken praxis som åsyftas. I likhet med Länsstyrelsen, som avslagit konkursboets överklagande, anser Miljönämnden att konkursboet övertagit ansvaret i tillståndsbeslutet från den 16 november 1998 från den tidigare verksamhetsutövaren (konkursgäldenären) när denne försattes i konkurs.

Frilac AB:s konkursbo har genmält och anført följande.

Konkursboet delar inte Miljönämndens uppfattning att det har övertagit ansvaret i tillståndsbeslutet genom konkursbeslutet. För ansvar enligt 10 kap. miljöbalken har i praxis uppställts krav på att konkursboet bedrivit en verksamhet eller vidtagit åtgärd som bidragit till föroreningen. Uppfattningen att Frilac AB inte uppfyllt villkoret i tillståndet delas av konkursboet. För att ansvar skall uppkomma för konkursbon har i praxis krävs någon form av befattning från konkursboets sida som medför ansvar för efterbehandling enligt 10 kap. 2 § miljöbalken.

Konkursboet har inte bedrivit någon verksamhet på stället eller ens haft rådighet över detta. Enligt bestämmelsen i 10 kap. 4 § miljöbalken skall – om konkursboet skulle anses vara ansvarigt för efterbehandling – en skälighetsavvägning göras. De uppgifter om sakförhållandena som konkursboet lämnat har inte ifrågasatts. Det är sålunda ostridigt att

det inte är fråga om lokal eller område som disponerats av konkursgäldenären vid konkursutbrottet och som boet vid konkursutbrottet har tagit vård om. Omständigheterna är därmed enligt konkursboet inte sådana att konkursboet har att svara för efterbehandling av området. Om konkursboet skulle bedömas vara verksamhetsutövare har konkursboets medverkan varit begränsad, vilket skall beaktas vid bedömningen av ansvarets omfattning och här leda till att ansvar inte skall uppkomma för konkursboet.

DOMSKÄL

Länsstyrelsen lämnade i beslut den 16 november 1998 Frilac AB tillstånd enligt miljöskyddslagen till anläggning för verkstadsindustri, ytbehandling och pulverlackering på fastigheten Ämbaret 8 i Jönköpings kommun. Länsstyrelsen klassificerade anläggningen dels som en B-verksamhet med beteckningen 38.02.01 och dels som en C-verksamhet med beteckningen 39.01.05. Tillståndet förenades med villkor. Villkor nr 11 har följande lydelse.

Om verksamheten i sin helhet eller någon del av denna upphör skall detta i god tid före nedläggningen anmälas till tillsynsmyndigheten. Eventuella kemikalier och farligt avfall skall då tas om hand bl.a. såsom anges i villkor 6. Bolaget skall vidare i samråd med tillsynsmyndigheten undersöka om marken på fastigheten är förorenad och i sådant fall också ansvara för att området efterbehandlas.

Av handlingarna i målet framgår bl.a. följande. Frilac AB anmälde den 6 november 2001 till Miljönämnden att verksamheten på fastigheten Ämbaret 8 upphört och att verksamheten flyttat till fastigheten Ättlingen 2. Frilac AB försattes i konkurs den 24 april 2002. Frilac AB:s hyreskontrakt var uppsagt före konkursen. Miljönämnden beslutade den 28 maj 2002 att förelägga konkursboet att följa villkor 11 i Länsstyrelsens tillstånd.

Av 5 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken skall ett tillstånd enligt miljöskyddslagen anses meddelat med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att beslut som har meddelats med stöd av balken skall efterlevas. Ansvaret för den operativa tillsynen för ifrågavarande verksamhetstyp har genom beslut av länsstyrelsen den 17 december 1995 överlåtits åt miljönämnden i Jönköpings kommun.

Av Miljönämndens beslut den 28 maj 2002 framgår bl.a. följande. I lokalen där Frilac AB har haft sin verksamhet har tidigare förekommit avfettning med trikloretylen. Anläggningen var placerad i en betonggrop. Erfarenheter från andra anläggningar visar att trikloretylen kan tränga genom till synes tät betong ner i underliggande mark.

Miljödomstolen gör följande bedömning.

Miljödomstolen konstaterar inledningsvis att Miljönämnden varit behörig att agera som tillsynsmyndighet mot verksamheten.

En tillståndsprövad verksamhet kan anses avslutad först när alla de skyldigheter som följer av tillståndet har uppfyllts. Av handlingarna i målet framgår att den markundersökning som föreskrivits genom villkor 11 ännu inte utförts. Verksamheten är därför att betrakta som pågående.

Vid verksamhetsutövarens konkurs övergår tillståndet till konkursboet och därmed också ansvaret för i tillståndet föreskrivna undersökningar och efterbehandlingsåtgärder. Det saknar enligt Miljödomstolens mening betydelse om konkursboet fortsätter den ekonomiska verksamheten eller inte. Konkursboet får anses ansvarigt för den miljöfarliga verksamheten så länge villkor om undersökning och efterbehandling i ett lämnat tillstånd inte har uppfyllts. Föreläggandet är således riktat mot rätt adressat och är lagligen grundat. Vad konkursboet anfört utgör inte skäl för annan bedömning. Beträffande undersökningens omfattning gör domstolen ingen annan bedömning än miljönämnden. Överklagandet skall därför avslås. Tidpunkten för redovisning av resultaten från undersökningarna skall dock flyttas fram på sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (prövningstillstånd krävs)

Överklagande senast den 6 april 2004.

Klas Bergensträhle

Bertil Varenius

I detta avgörande har deltagit rådmannen Klas Bergenstråhle, ordförande, och miljørådet Bertil Varenius. Föredragande har varit Kenneth Pettersson.

LÄNSSTYRELSEN
JÖNKÖPINGS LÄN

BESLUT

Datum
2003-10-29

BILAGA 1 AM

1(2)

Beteckning
JÖNKÖPINGSRÄTT
Miljödomstolen

Frilac AB:s konkursbo
Advokat SM

Ink. 2003-11-24

Akt. U 3245/03
...tbl. 2 ...rot. 10

Föreläggande med stöd av miljöbalken inom fastigheten Ämbaret 8 i Jönköpings kommun

Överklagande av Miljönämndens i Jönköpings kommun beslut den 28 maj 2002, Dmi § 98.

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Bakgrund

Den 28 maj 2002 beslutade Miljönämnden att med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken (1998:808, MB) förelägga Frilac AB:s konkursbo att följa villkor 11 i Länsstyrelsens beslut den 13 januari 2000, avseende bolagets verksamhet på fastigheten Ämbaret 8 i Jönköpings kommun. I föreläggandet ingick att Frilac AB:s konkursbo skulle utföra en mark- och grundvattenundersökning för att klariägga om marken på fastigheten är förorenad. Enligt utredningen till föreläggandet inkom Frilac AB den 6 november 2001 med uppgiften om att verksamheten på Ämbaret 8 upphört. Verksamheten reglerades i tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) till anläggning för verkstadsindustri och ytbehandling från 16 november 1998 med beslut om ändring i villkor från 13 januari 2000. Villkor 11 i tillståndet lyder: "Om verksamheten i sin helhet eller någon del av denna upphör skall detta i god tid före nedläggningen anmälas till tillsynsmyndigheten. Eventuella kemikalier och farligt avfall skall då tas omhand bl.a. såsom anges i villkor 6. Bolaget skall vidare i samråd med tillsynsmyndigheten undersöka om marken på fastigheten är förorenad och i sådant fall ansvara för att området efterbehandlas." Frilac AB har ej utfört markundersökningar och således ej uppfyllt villkor 11 i tillståndet på Ämbaret 8. En mark- och grundvattenundersökning bör därför utföras av Frilac AB:s konkursbo.

Som konkursförvaltare i Frilac AB:s konkursbo har Ni överklagat beslutet och yrkat att detta undanröjs såvitt avser konkursboet. Ni anför för att ett konkursbo skall stå för de miljökrav som bedöms skäligen krävas att konkursboet haft rådighet över avfallet. Har konkursboet inte haft sådan rådighet har inte konkursboet bedömts använda mark i miljöskyddslagens betydelse. Ifrågasvarande markområde lämnades av konkursbolaget i november 2001. Hyresavtalet utgick vid årsskiftet. Konkursen inträffade den 24 april 2002 och verksamheten bedrevs då på annan fastighet. Konkursboet har inte till någon del bedrivit en verksamhet eller vidtagit någon åtgärd som bidragit till föroreningen som medför ansvar för efterbehandling. Konkursboet har inte haft ifrågasvarande fastighet under förvaltning och därmed inte heller haft rådighet över det markområde, vilket föreläggandet avser. Konkursboet har sålunda inte använt mark i den betydelse som miljöskyddslagen uppställer för

Datum
2003-10-29

Beteckning
505-12958-02

ansvar. Den utredning som skall företagas är också av relativt stor omfattning och kostnadskrävande och kan inte anses förenlig med konkursen som ett likvidationsförfarande. I sammanhanget skall också omnämnas att konkursbolaget inte vidtagit avfettning med trikloretylen utan denna verksamhet har bedrivits av annan.

Motivering

Bestämmelser

Enligt 26 kap. 9 § MB får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken skall efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Bedömning

Frilac AB har som tillståndshavare för den verksamhet som bedrivits på Åmbaret 8 varit ansvarigt för att de villkor följts som ställts för tillståndet. Tillståndshavaren har i april 2002 gått i konkurs. Aktuellt tillstånd har inte återkallats och är således fortfarande gällande, innebärande att konkursboet har möjlighet att återöppna tillståndet för att återuppta verksamheten på fastigheten Åmbaret 8. Det är Länsstyrelsens mening att konkursboet vid konkursen i april 2002 har tagit över det ansvar som följer av tillståndet och att konkursboet därmed blivit den adressat till vilken ett föreläggande skall riktas.

Länsstyrelsen konstaterar att tillträde för efterbehandling kan beredas enligt 28 kap. 5 § MB, vari stadgas att Länsstyrelsen får besluta om tillträde under viss tid till en fastighet, en byggnad eller en anläggning, om någon annan än den som äger eller innehar den är skyldig att där efterbehandla förorenade områden eller göra undersökningar för sådan efterbehandling.

Med beaktande av det anförda finns inte skäl att ändra Miljönämndens beslut. Överklagandet skall därför avslås.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, se bilaga (formulär 31).

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsassessor Göran Kjell beslutat och länsassessor Sofie Hermansson varit föredragande, har även miljöskyddsdirektör Annelie Johansson deltagit.

Göran Kjell

Sofie Hermansson

Utskrift: delg. kvitto

Kopia: Miljönämnden, Jönköpings kommun
Näringslivsavdelningen (AnJh, MiSt)
Förvaltningsavdelningen
Centraldiariet

Miljökontoret

Karl-Oskar Lund
Tfn 036-105466

Länsstyrelsen Jönköping
2002-08-27
Dnr 505-12958-02

BESLUT – Dmi § 98

1(3)

2002-05-28

2002-897

Frilac AB:s konkursbo
c/o Malmströms Advokatbyrå
Box 2218
550 02 JÖNKÖPING

Föreläggande med stöd av 26 kap 9 § miljöbalken med anledning av Frilac AB:s avveckling av verksamheten på fastigheten Ämbaret 8 i Jönköpings kommun.

BESLUT

Miljönämnden förelägger med stöd av 26 kap 9 § Frilac AB:s konkursbo c/o SM, Malmströms Advokatbyrå, att följa villkor 11 i Länsstyrelsens beslut den 2000-01-13 avseende bolagets verksamhet på fastigheten Ämbaret 8 i Jönköpings kommun.

Frilac AB:s konkursbo skall utföra en mark- och grundvattenundersökning för att klarlägga om marken är förorenad.

Undersökningen skall omfatta följande:

Provtagning av jord och grundvatten i en punkt inom den grop där tidigare en triavfettningsanläggning varit placerad. Provtagningen skall göras ned till det första mindre genomsläppliga skiktet under grundvattenytan. Dubbla blandprover skall tas ut från varje halvmeter. För att kontrollera och översiktligt dokumentera eventuell förekomst av flyktiga organiska ämnen i de uttagna jordproverna skall en portabel fotojonisationsdetektor (PID) användas. Med ledning av erhållna indikationer (lukt- och synintryck), uppmätta halter med PID-instrument samt de geologiska förhållandena skall det mest förorenade jordprovet väljas ut för laboratorieanalys.

Provtagning av grundvatten skall ske i en punkt vardera utmed norra, östra och västra väggarna på byggnaden, totalt tre punkter. Provtagningen skall ske ned till en meter under grundvattenytan.

Provtagning skall ske i enlighet med Geoteknisk Fälthandbok (SGF 1996), de anvisningar som ges i Vägledning för miljöteknisk markundersökning del II (NV-rapport 4311) samt Metodik för inventering av förorenade områden (NV-rapport 4918).

Grundvattenrör (PEH-rör) skall installeras i ovanstående provtagningspunkter.

Miljökontoret

3

Laboratorieanalys skall ske av följande parametrar:

Jord: TS, metaller (ICP), klorerade alifater, alifater (C5-C8, C8-C10, C10-C12, C5-C16 och C16-C35)

Grundvatten: pH, konduktivitet, metaller (ICP), klorerade alifater och alifater (C5-C8, C8-C10, C10-C12, C5-C16 och C16-C35).

Analyserna skall göras på laboratorium som är ackrediterat för de aktuella analyserna.

Inmätning och avvägning av provtagningspunkter och grundvattennivåer skall utföras.

Resultaten av de utförda undersökningarna skall skriftligen redovisas till miljönämnden. Provtagningspunkternas läge skall redovisas på ritning. Resultatet skall utvärderas och riskklassas enligt MIFO (NV-rapport 4918). I utvärderingen skall, mot bakgrund av resultat av genomförda undersökningar, ges förslag till åtgärder. Redovisningen skall vara miljönämnden tillhanda senast den 2 september 2002.

Beskriven undersökning skall utföras av person med av Naturvårdsverket föreskriven provtagarutbildning eller motsvarande kompetens och som i övrigt är lämpad för uppgiften.

UTREDNING

Frilac AB, organisationsnummer: 556534-4263, inkom 2001-11-06 med uppgiften om att verksamheten på Ämbaret 8 upphört.

Verksamheten reglerades i tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) till anläggning för verkstadsindustri och ytbehandling enligt 38.02.01 B och 39.01.05 C i bilagan till miljöskyddsförordningen (1989:264) från 1998-11-16 med beslut om ändring i villkor från 2000-01-13.

Villkor 11 i tillståndet säger: "Om verksamheten i sin helhet eller någon del av denna upphör skall detta i god tid före nedläggningen anmälas till tillsynsmyndigheten. Eventuella kemikalier och farligt avfall skall då tas omhand bl.a. så som anges i villkor 6. Bolaget skall vidare i samråd med tillsynsmyndigheten undersöka om marken på fastigheten är förorenad och i sådant fall ansvara för att området efterbehandlas."

Miljökontoret

BESLUT – Dmi § 98

3(3)

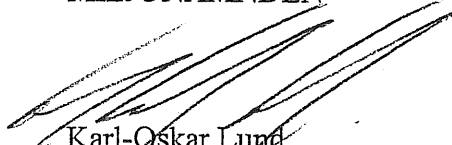
2002-05-28

2002-897

Frilac AB har ej utfört markundersökningar och således ej uppfyll villkor 11 i tillståndet på Åmbaret 8. En mark- och grundvattenundersökning bör därför utföras av Frilac AB:s konkursbo

I lokalen där Frilac AB hade sin verksamhet har tidigare förekommit avfettning med trikloretylen. Anläggningen var placerad i en betonggrop. Erfarenheter från andra anläggningar visar att trikloretylen kan tränga genom till synes tät betong ner i underliggande mark. En provtagning av mark och grundvatten under gropen där triavfettningsanläggningen var placerad bör därför utföras. Med hänsyn till verksamhetens art och vad som anges i Naturvårdsverkets rapport 4918 bör metaller och oljeföreningar analyseras. För att klarlägga om föroreningar sprids från området bör provtagning av grundvatten göras i en punkt utmed vardera östra, västra och norra väggarna.

MILJÖNÄMNDEN

Karl-Oskar Lund
Miljöinspektör

Lennart Oldén
Miljöskyddsingenjör

Bilaga: "Hur man överklagar"